

## تحلیل شاخص های موثر گردشگری بر توسعه پایدار شهری (نمونه موردی شهر مشهد مقدس)

انیس اسدی اردبیلی<sup>۱</sup>، محمدعرب بنی شیبانی<sup>۲\*</sup>

۱- کارشناس ارشد معماری، دانشگاه غیر انتفاعی کمال الملک نوشهر (a.asadi@khorasan.ac.ir)

۲- کارشناس ارشد طراحی شهری- دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد (mohammad.sheybani1991@gmail.com)

### ۱- چکیده

گردشگری در جوامع جهانی امروزی یکی از مهمترین و تاثیرگذارترین کانون های مهم اصلی در رشد اقتصادی جوامع شهری است، در پژوهش حاضر بدنبال آنیم تا با بررسی شاخص ها و معیارهای مهم اصلی توسعه پایدار شهری و همچنین شاخص های اصلی توسعه صنعت گردشگری به ارائه و تدوین چهارچوب مفهومی پرداخته شده است و با استفاده از روش های مختلف و متداول در شهرسازی به تحلیل و ارائه پیشنهادات کارشناسانه در ارتباط با این موضوع بیان شده است استفاده از نرم افزار های Spss و excels برای تحلیل سوالات در نظر گرفته شده برای موضوع مورد نظر و همچنین آنالیز پراکنش کانون های گردشگری در سطح شهر مشهد با استفاده از نرم افزار Arc gis بهره گرفته شد. که پس از بررسی ها صورت گرفته و مشخص شدن نقاط ضعف و قوت شهر مشهد با توجه به اهمیت بالای این شهر به لحاظ نقش مذهبی و شناخته شدن به عنوان دومین کلانشهر پرجمعیت کشور و همچنین پایتخت معنوی می باشد که جایگاه خاص این شهر را نشان می دهد و باید راهکار ها و سیاست های اجرایی مناسبی برای رساندن این شهر به یک شهر ایده آل برای زائر و گردشگر جهت زیارت و سیاحت بدون دغدغه به لحاظ تمامی امکانات و نیازهای مهم اصلی این قشر اصلی شهر که جزء لاینفک شهر از دیر باز می باشد، پیشنهاد و تدوین گردد.

**واژه های کلیدی:** گردشگری، توسعه پایداری شهری، شهر مشهد

### ۲- مقدمه

گردشگری در دنیای امروز به یکی از مهم ترین فعالیت های اجتماعی-اقتصادی تبدیل شده و تعداد توریست های بومی و بین المللی روز به روز در حال افزایش است و بسیاری از کشورهای جهان برای بهره مندی از مزایا و منافع بی شمار آن در تکاپو برای توسعه این فعالیت در کشورشان هستند. (سیدحسین بحرینی، ۱۳۸۳) از این رو توجه به بحث گردشگری و معرفی مکان های مستعد گردشگری امری مهم و ضروری می باشد. با برنامه ریزی و توجه به فعالیت های گردشگری میتوان در این راستا توسعه پایدار به وجود آورد و بیشترین و البته مناسب ترین استفاده را از منابع طبیعی به عمل آورد. در طول تاریخ حرکت و سفر به نقاط مختلف دستاوردهای بسیاری داشته و موجب کشف و پیدایش پدیده های جدیدی شده است. یکی از این موارد پیدایش گردشگری است که از نیمه دوم قرن بیستم مورد توجه جدی قرار گرفت. امروزه اهمیت گردشگری و جهانگردی و لزوم بررسی و تحقیق در مورد آن با توجه به نقش های مهم اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بر هیچ کسی پوشیده نیست. این فعالیت در دنیای کنونی یکی از مهم ترین عوامل تولید ثروت، کار، ایجاد پویایی جابجایی انسان ها و ثروت ملت ها است. (نصرالله مولایی هشتجین، ۱۳۹۳) برای درک ابعاد مختلف گردشگری در شهر باید محیط شهر را به عنوان یک محصول گردشگری در نظر گرفت که این محصول خود ظرفی است که فعالیت های انسانی و تسهیلات گردشگری را در برمی گیرد. بر